

Veilig vervoer met de rolstoel: dat kan beter !

In Nederland maken ruim 70 duizend mensen gebruik van een rolstoel. Voor het vervoer over grotere afstanden maken zij vaak gebruik van collectief vervoer in aangepaste taxibusjes. De veiligheid van rolstoelinzittenden in deze taxibusjes is helaas niet altijd voldoende gewaarborgd. Dit komt onder meer doordat:

- de aansluiting van de rolstoel op het vastzetsysteem niet altijd optimaal is;
- bepaalde rolstoelen niet geschikt zijn om met inzittende vervoerd te worden;
- het gebruikte vastzetsysteem niet (voldoende) veilig is;
- er geen deugdelijke veiligheidsgordel voor de rolstoelinzittende wordt gebruikt;
- de chauffeur onvoldoende kennis heeft over goed vastzetten en te weinig tijd heeft om de nodige veiligheidsmaatregelen goed uit te voeren.

Rondom het vervoer van rolstoelinzittenden is nog weinig wettelijk geregeld, maar eenduidige afspraken zijn sinds december 2001 wel vastgelegd in een convenant. Dat maakt het voor de verschillende betrokkenen overzichtelijker om te weten hoe ze moeten handelen of wat ze mogen verwachten bij rolstoelvervoer.

KBOH heeft als onafhankelijke landelijke organisatie de Code Veilig Vervoer Rolstoelinzittenden (VVR) uitgebracht. De Code VVR beschrijft voor iedere betrokken partij wettelijke eisen en aanvullende richtlijnen om het vervoer veiliger te maken. De Code VVR biedt goede handvatten voor het stellen van veiligheidseisen aan het rolstoeltaxivervoer, bijvoorbeeld in aanbestedingen.

Het streven is dat iedereen ook echt gaat werken volgens deze Code VVR. KBOH onderneemt verschillende activiteiten om dat te stimuleren. Het eerste resultaat is dus het landelijk convenant tussen alle betrokken partijen. De tekst van dit convenant staat op www.kboh.nl en is ook opgenomen in de definitieve versie van de Code VVR.

Bij KBOH komen veel vragen binnen over zaken die samenhangen met het vervoer van rolstoelinzittenden. In deze brochure zijn de meest gestelde vragen op een rijtje gezet en vanuit een praktische invalshoek beantwoord.

Veelgestelde vragen

1 Voldoet een gordel in de rolstoel als veiligheidsgordel tijdens het vervoer?

Nee!!

Alleen een gordel in de stoel die dient voor houdingsondersteuning is absoluut onvoldoende. Een goede veiligheidsgordel zit altijd vast aan het systeem waarmee de rolstoel wordt vastgezet of hij is direct bevestigd aan de vloer van de bus. Deze veiligheidsgordel dient strak over de heupen gedragen te worden. Hij mag dus niet over de armleggers van de rolstoel lopen. Ook mag de gordel niet over scherpe delen van de rolstoel lopen en de sluiting moet opzij van het lichaam zitten.

2 Is een hoofdsteun aan een rolstoel verplicht?

Nee

Een hoofdsteun is niet verplicht en in de meeste gevallen in het vervoer zelfs gevaarlijk. Alleen een geteste veiligheidshoofdsteun aan een rolstoel is verantwoord, maar die is aan de meeste typen handbewogen rolstoelen niet te bevestigen. Ieder ander type hoofdsteun, bevestigd aan de rugbuizen, kan de rolstoelinzittende of de passagier achter de rolstoel bij een aanrijding ernstig verwonden.

3 Hoe weet je of een rolstoel veilig vervoerbaar is?

De basisregel luidt: iedereen die in staat is vanuit de rolstoel over te schuiven op een gewone autostoel met veiligheidsgordel, moet dit altijd doen. Dit blijft de meest veilige manier van vervoeren. Als dat niet mogelijk is, moet men in ieder geval een goed vastzetbare rolstoel hebben. Zo'n stoel heeft een deugdelijk frame waaraan een goed vastzetsysteem kan worden bevestigd. Voorbeelden van rolstoelen waarbij dat niet kan (en die dus niet veilig met inzittende vervoerd kunnen worden) zijn: sportrolstoelen, elektrische scooters, speciale kinderrolstoelen en rolstoelen met een apart rijgedeelte en zitgedeelte. Overigens moeten ook rolstoelen zonder inzittende tijdens het vervoer goed vastgezet worden. Anders worden zij bij een botsing levensgevaarlijke projectielen.

Op dit moment is het aanbod van (getest) veilig vervoerbare rolstoelen helaas nog vrij beperkt. Hierin zal mede onder invloed van de Code VVR hopelijk snel verandering komen.

4 Welke wettelijke eisen worden gesteld aan het vastzetsysteem, de bus en de rolstoel?

Voor de rolstoel gelden geen wettelijke regels als het om het vervoer gaat.

Rolstoelfabrikanten kunnen zich positief onderscheiden door te zorgen dat hun rolstoel 'veilig vervoerbaar' is. In de Code VVR wordt een aantal normen genoemd waaraan zulke rolstoelen moeten voldoen.

Voor het vastzetsysteem en het voertuig gelden een aantal wettelijke regels.

De meest gebruikte taxibusjes (ingericht voor het vervoer van ten hoogste acht personen, exclusief de bestuurder) zijn wettelijk gezien auto's. Het maakt verschil of de auto wordt gebruikt in het kader van de Wet Personenvervoer of voor privé-vervoer of voor vervoer ten behoeve van instellingen of personeel. Voor het vervoer van rolstoelgebruikers in het kader van de Wet Personenvervoer, moet de bus uitgerust zijn met een rolstoelvastzetsysteem en veiligheidsgordels. De keuringseisen voor deze voertuigen zijn niet goed vastgelegd in de wet; de verplichting van aanwezigheid (en daarmee ook van het gebruik) van het rolstoelvastzetsysteem en de veiligheidsgordels wel.

Voor vervoer in privé-auto's of voor instellingsvervoer van mensen met een handicap kunnen uit het oogpunt van veiligheid het beste de regels van de Wet Personenvervoer gehanteerd worden.

5 Wat mag men van een chauffeur verwachten?

De chauffeur moet over het goede materiaal beschikken om een rolstoelinzittende veilig te vervoeren en weten hoe dit op een verantwoorde manier te doen. Daarvoor is het van belang dat hij van tevoren weet welke rolstoelen hij moet vervoeren. De chauffeur kan weigeren een niet veilig vervoerbare rolstoel met inzittende te vervoeren. Vervoerders kunnen hierover een clausule opnemen in de contracten die zij aangaan.

Er moet voldoende rittijd gepland worden om alle noodzakelijke handelingen goed te kunnen uitvoeren. De rolstoelinzittende mag van de chauffeur eisen dat de rolstoel wordt vastgezet. Een chauffeur moet weten dat mensen in een rolstoel meestal niet in staat zijn zichzelf vast te houden bij sterk remmen of over een drempel rijden.

De chauffeur van collectief vervoer kan zich onderscheiden van een chauffeur in het openbaar vervoer door extra begeleiding te bieden bij het in- en uitstappen van de passagiers. Een correcte en respectvolle bejegening is daarbij vereist.

Aan bovenstaande zaken wordt aandacht besteed in een speciale opleiding voor chauffeurs in het rolstoeltaxivervoer. Informatie daarover is verkrijgbaar bij het SKKP (tel. 0485-541516).

6 Wie is aansprakelijk voor letsel van de inzittende, opgelopen tijdens het vervoer?

Als er geen vastzetsysteem is gebruikt, of er is aantoonbaar onvoldoende aandacht besteed aan het vastzetten van de rolstoel, dan is de vervoerder aansprakelijk.

In het algemeen zal een rechter beoordelen of alle betrokkenen hun individuele en professionele verantwoordelijkheid in voldoende mate hebben genomen.

7 Mag een vervoerder weigeren iemand mee te nemen?

Ja.

Het vervoer van rolstoelinzittenden is over het algemeen contractvervoer, gebaseerd op een gewone rolstoel. Vooraf overleggen over een speciale uitvoeringsvorm van een rolstoel kan veel problemen voorkomen. Voor bijvoorbeeld het vervoer van iemand in een 'rijdend bed' mag de vervoerder andere regels hanteren.

8 Wat moet je doen om een busje om te bouwen voor rolstoelinzittendenvervoer?

Als een particulier een auto of busje ombouwt of om laat bouwen voor het vervoer van een rolstoelinzittende dan moet het voertuig opnieuw gekeurd worden. De regels hiervoor zijn streng en worden goed gecontroleerd. Niet alleen bestaan er technische regels; er gelden ook financiële regels met betrekking tot de belasting op het voertuig.

ACHTERGRONDINFORMATIE OVER HET PROJECT ROLSTOELINZITTENDEN BEVEILIGINGSSYSTEMEN (RIBS)

KBOH is op verzoek van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in het kader van het zogenaamde RIBS-project al geruime tijd bezig met de problematiek rondom veilig vervoer van rolstoelinzittenden.

In 1999 heeft dit geresulteerd in de Code VVR, die tot stand is gekomen in nauw overleg met alle betrokken partijen. In 2000 wordt een scala van activiteiten ondernomen om de Code VVR meer bekendheid te geven en het werken ermee te stimuleren. Daarbij werd ook de haalbaarheid van een landelijk convenant onderzocht; dit heeft geresulteerd in de ondertekening van het convenant door alle betrokken partijen. Ook sympathiserende instanties hebben het convenant onderschreven.

In de Code VVR staan richtlijnen voor alle betrokken partijen: rolstoelinzittenden en hun begeleiders, adviseurs, aanbesteders, chauffeurs, vervoersorganisaties, fabrikanten en importeurs van rolstoelen en vastzetsystemen en carrosseriebedrijven.

NUTTIGE ADRESSEN

KBOH, stichting Kwaliteits- en Bruikbaarheidsonderzoek
Hulpmiddelen voor gehandicapten en ouderen
Postbus 2072

3440 DB Woerden

Informatiecentrum: (0348) 43 67 25

fax: (0348) 43 32 57

e-mail: info@kboh.nl

web site: www.kboh.nl

KBOH is een onafhankelijk expertise- en informatiecentrum op het gebied van hulpmiddelen voor gehandicapten en ouderen. Door onafhankelijk onderzoek en het verstrekken van objectieve informatie maakt KBOH de complexe hulpmiddelenmarkt transparant. Dit stelt gebruikers en verstrekkers in staat om verantwoorde keuzes te maken. In alle projecten werkt KBOH nauw samen met de belangrijke spelers in het hulpmiddelenveld: gebruikers, adviseurs, verstrekkers en bedrijfsleven.

iRv, Informatie en Adviescentrum (IAC)

Postbus 192

telefoon infobalie: (045)523 75 37

fax: (045) 523 15 30

e-mail: general@irv.nl

web site: www.irv.nl

Bij de informatiebalie van het iRv kunnen telefonische vragen gesteld worden over onder andere hulpmiddelen, de Wvg, toegankelijkheid, ziekten en handicaps. Ook kunnen bij het informatie- en adviescentrum boeken en tijdschriften worden geleend en kunnen verschillende bestanden worden geraadpleegd. Daarnaast is het mogelijk diverse hulpmiddelen te bekijken en uit te proberen.

Kwaliteits- en Bruikbaarheidsonderzoek
van Hulpmiddelen voor gehandicapten en ouderen